

Nieuw tmr-concept draait om pensdruk in plaats van pensprik

Als het lukt om koeien een perfect homogeen rantsoen aan te bieden, kan de pens optimaal werken en wordt structuur bijmengen overbodig. Dat is het idee achter een nieuw concept voor gemengd voeren. Pilotboeren Herman en Sjoukje Flapper zijn enthousiast. Ze zagen de melkproductie stijgen en de ruwvoerbenutting toenemen.

TEKST WICHERT KOOPMAN

Herman en Sjoukje Flapper dachten dat ze met zes jaar ervaring het voeren van een volledig gemengd rantsoen (tmr) wel in de vingers hadden. Toen ze door Agrifirm werden benaderd voor het testen van een nieuw concept voor gemengd voeren, reageerden ze in eerste instantie dan ook weinig enthousiast. 'Ze legden me uit dat ik een flinke plas water bij moest gaan mengen. Ik zag de bende voor het voerhek al voor me', verwoordt Flapper zijn scepsis. De twijfel liet hij varen toen een overlopende waterbak een kletsnatte voergang opleverde. 'Tot mijn verbazing vraten de koeien het voer schoon op', herinnert de veehouder zich.

In het Friese Warga houdt de familie Flapper zo'n tweehonderd melk- en kalfkoeien. Vee voor vervanging kopen ze aan,

Jonne Twerda en Herman Flapper beoordelen het mengresultaat. Voor de koeien moet iedere hap hetzelfde zijn

jongvee hebben ze op dit moment nauwelijks. Dit betekent dat al het voer van de 105 hectare gras- en 14 hectare maisland beschikbaar is voor de koeien. Deze worden drie maal daags gemolken en tekenen voor een rollend jaargemiddelde van 10.700 kilo melk met rond de 4,30% vet en 3,45% eiwit.

'Zeven jaar geleden zijn we gestart met volledig tmr voeren, zonder aanvullend krachtvoer. Sindsdien is het rantsoen nauwelijks meer veranderd. Eigenlijk doen we dus al zeven jaar hetzelfde', vertelt Herman Flapper.

De melkkoeien worden op het Friese bedrijf gehouden in twee productiegroepen, waarbij de laagproductieve groep weidegang krijgt. Het rantsoen op stal is voor beide groepen gelijk. 'Tmr voeren past perfect bij ons', vindt de veehouder. 'We houden de bedrijfsvoering het liefst zo simpel mogelijk en hechten meer waarde aan vlakke lactatiecurves dan aan hoge piekproducties. Met tmr voeren weten we waar we aan toe zijn.' En dat geldt ook voor de koeien. 'Die hoeven zich, op een wisseling van kuil na, nooit aan te passen aan veranderingen.'

Niet gemengd vreten

De wetenschap dat koeien gebaat zijn bij een zo constant mogelijk aanbod van voer ligt ook ten grondslag aan TMR Constant. Agrifirm ontwikkelde dit nieuwe voerconcept in samenwerking met het Deense adviesbureau Sagro. 'We zien de belangstelling voor tmr-voeren toenemen. Vaak is in de uitvoering echter nog verbetering mogelijk', vertelt Jonne Twerda, aanvoerder van het team tmr-specialisten bij Agrifirm. 'Naar schatting heeft zestig procent van de Nederlandse melkveehouders een voermengwagen en wordt op tien procent van de bedrijven tmr toegepast. Maar dat wil nog niet zeggen dat de koeien ook echt een gemengd rantsoen vreten', geeft hij aan. 'Als koeien de kans krijgen, gaan ze selecteren. De dominante koeien vissen het smakelijke krachtvoer eruit en de minder sterke dieren moeten het doen met het ruwvoer. Hierdoor

◀ Door de krachtvoergrondstoffen voor te laten weken in water kunnen de koeien ze niet meer uit het voermengsel selecteren

wijkt het opgenomen rantsoen af van het berekende rantsoen. Dit leidt tot een suboptimale werking van de pens en dat zie je op koppelniveau terug in variatie in melkproductie en gehalten, wisselende consistentie van de mest en een tegenvallende voerefficiëntie', legt Twerda uit. Ook de gezondheid en de vruchtbaarheid van de koeien kunnen hierdoor onder druk staan volgens de als rundveedierenarts opgeleide adviseur.

Meer melk uit gras

TMR Constant is een doorontwikkeling van het systeem van compact voeren. 'Dit concept gaat verder dan het toevoegen van water', legt Twerda uit. 'Samen met de veehouder stellen we een protocol op voor de volgorde van laden van voedermiddelen en mengtijden. Daarbij kijken we ook naar de werking van de voermengwagen, want iedere machine is anders', geeft de projectmanager aan. 'Als het protocol eenmaal vastligt, wordt koeien voeren heel eenvoudig en elke dag hetzelfde. Zo kan deze klus ook gemakkelijk worden uitbesteed.'

Bij maatschap Flapper bestaat het rantsoen uit driekwart graskuil en een kwart snijmais. Dit wordt aangevuld met bierbostel, maismeel, soja, een maatmeel en ongeveer 25 liter water per koe. De koeien nemen hiervan bijna 24 kilo droge stof op, waarvan zo'n 15 kilo droge stof uit ruwvoer en 9 kilo droge stof uit krachtvoerachtige en bijproducten. De gemiddelde melkgift is 33 kilo per koe per dag. 'De koeien produceren dus relatief veel melk uit ruwvoer. Wij vinden dat belangrijk, want ruwvoer hebben we genoeg', legt de melkveehouder uit.

'Op de tien pilotbedrijven leverde de invoering van TMR Constant gemiddeld 1,9 kilo extra melk met hetzelfde rantsoen op', geeft Twerda aan. 'Als gevolg van een betere penswerking gaan de koeien niet alleen meer vreten, ze benutten het opgenomen voer ook beter', aldus de projectmanager.

Herman en Sjoukje Flapper hebben vergelijkbare ervaringen. 'De melkgift is nu bijna twee kilo per koe per dag hoger dan een jaar geleden. Zo lukt het ons om met hetzelfde aantal koeien meer gras om te zetten in melk.' De veehouders stellen vast dat er geen variatie meer is in de mest en hebben bovendien de indruk dat de klauwen harder zijn.

Eigen gras krachtvoervervanger

Om de voordelen van TMR Constant volledig te benutten adviseert Twerda veehouders ook na te denken over hun ruwvoerverwinning. 'In een rantsoen is voldoende structuur nodig als prikkel voor de penswerking, is van oudsher de gedachte', weet de dierenarts. 'Maar als elke hap voer dezelfde uitgebalanceerde samenstelling heeft, is het niet meer nodig om in de pens een buffer te creëren voor snel verteerbaar krachtvoer. Bij een optimaal gemend rantsoen dat voldoende vochtig en smakelijk is, blijft de pens constant gevuld. Dat zorgt voor voldoende druk op de wand voor een goede penswerking. Dit maakt het mogelijk om kuilen te voeren met een hoge voederwaarde', aldus Twerda. Hij adviseert veehouders bovendien om gras kort te hakselen en vochtig in te kuilen voor een optimaal mengresultaat. Het maaimoment uitstellen voor voldoende structuur is niet meer nodig.

Met hun ervaringen als pilotbedrijf hebben ook Herman en Sjoukje Flapper veranderingen doorgevoerd in de voederwinning. 'We durven het gras nu met een gerust hart jonger te maaien en sneller in te kuilen. Dat zien we terug in hogere energie- en eiwitgehalten in de kuil. Zo kan gras krachtvoer vervangen en is de benutting van ons eigen ruwvoer beter.' |